

Література:

1. Волкова Н. П., Лебідь О. В. Професійна комунікація викладачів закладів вищої освіти: виклики війни *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2022. № 1(23). С. 132–142. URL: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2022-1-23-16>

2. Куліч Д., & Янкович А. (2022). Перспективи дистанційного навчання у закладах вищої освіти під час COVID-19. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. № 89(3). С. 78–89. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4758>

3. Психологічна підтримка і допомога. Відновлено з <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/pidtrimka-osviti-i-nauki-ukrayini-pid-chas-vijni/zasidannya-srg-osvita-i-nauka-pid-chas-vijni/psihologichna-pidtrimka-i-dopomoga>

4. Скрипник Артем. Як працюють університети на лінії вогню. Відновлено з <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/jak-pratsjujut-universiteti-na-liniji-vohnju.html>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-5>

НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Гунька К. О.

*аспірант кафедри педагогіки та спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Кардинальні економічні, політичні та соціальні зміни, що відбуваються в сучасному світовому співтоваристві, призводять і до модернізації всієї системи освіти. Все більш актуальним стає теза про безперервність освіти, про необхідність навчання протягом усього життя, а також про становлення вчителя нового формату, здатного навчити школярів самостійно здобувати нові знання та вміння, бути толерантними і патріотичними. Завдання вчителя – допомогти знайти себе в майбутньому, стати самостійними, творчими і впевненими в собі людьми. Чуйні, уважні і сприйнятливі до інтересів школярів, відкриті до всього нового вчителя – ключова особливість школи майбутнього.

Набуття професійної компетентності починається з оволодіння педагогічною професією і охоплює декілька етапів професійного

розвитку фахівця, протягом яких змінюються життєві та професійні плани, відбувається перебудова структури особистості, визначається провідна діяльність, соціальна ситуація.

Етапи професійного розвитку педагога [1, с. 24]:

- етап вибору професії;
- навчання у спеціалізованому навчальному закладі;
- звикання молодого фахівця до роботи;
- людину визнають досвідченим фахівцем, який може самостійно й успішно справлятися з основними професійними функціями;
- наявність у фахівця спеціальних якостей, умінь, широке орієнтування у професійній діяльності; індивідуальний стиль;
- фахівець-майстер своєї справи, широко відомий у своєму колі або за його межами; він професійно вирішує завдання за рахунок великого досвіду, вміння організувати роботу тощо;
- фахівець є авторитетним майстром, передає досвід молодим, стежить за їх професійним зростанням.

Набуття вчителем професійної компетентності полягає в тому, що професійне знання має формуватися водночас на всіх рівнях: методологічному, теоретичному, методичному, технологічному. Це потребує розвиненого професійного мислення, здатності добирати, аналізувати і синтезувати здобуті знання в досягненні педагогічної мети, цілісно уявляти технологію їх застосування [3, с. 67]. Саме вони формують ідеального професіонала, що уособлює суспільні запити й потреби, відображає вимоги до вчителя сучасної школи. Розглянемо ці компоненти.

Методична компетентність включає засвоєння педагогом нових методичних і педагогічних ідей, підходів до навчально-виховного процесу в сучасних особистісно-зорієнтованих, розвивальних, креативних технологіях, володіння різними методами, прийомами і формами організації навчання.

Соціальна компетентність містить характеристики педагога, який досяг високого рівня усвідомлення соціальних проблем та запитів, способів взаємодії з суспільством; уміння знаходити інформацію і впевнено конструювати поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуваннями, сенсом життя і вимогами соціальної дійсності; уміння робити вибір, брати на себе відповідальність, формування засобами предмета патріотичних почуттів, поваги до історії, традицій українського народу тощо [4, с. 90].

Психолого-педагогічна компетентність охоплює володіння психолого-педагогічною діагностикою; уміння здійснювати індивідуальну роботу на основі результатів педагогічної діагностики,

виявляти особистісні особливості школярів, визначати і враховувати емоційний стан людини, грамотно вибудовувати взаємовідносини з колегами, учнями, батьками.

Інформаційно-технологічна компетентність передбачає вміння і навички роботи з ІКТ; застосовувати раціональні прийоми пошуку, аналізу, адекватного відбору, систематизації, використання інформації; самостійно створювати різноманітні тестові завдання; враховувати дидактичні принципи, закономірності, способи, форми організації навчального процесу для його оптимізації на основі комп'ютеризації; дохідливо й чітко викладати навчальний матеріал з огляду на специфіку предмета, суб'єктний досвід школярів, рівень їхньої підготовки, життєвий досвід і вік; уміння перебудовувати за необхідності план і хід викладу навчального матеріалу [5, с. 34].

Управлінська компетентність включає володіння вчителем методами, прийомами організації власною діяльністю та ефективної діяльності учнів, класу в урочній та позаурочній видах діяльності, тощо.

Отже, професійна компетентність вчителя – це інтегрована властивість особистості, що володіє комплексом професійно значущих для вчителя якостей, має високий рівень науково-теоретичної й практичної підготовки до творчої педагогічної діяльності та ефективної взаємодії з учнями в процесі педагогічної співпраці на основі впровадження сучасних технологій для досягнення високих результатів.

Розвиток професійної компетентності – в руках самого вчителя, оскільки він усвідомлено регулює стандарти своєї поведінки на основі набутого педагогічного досвіду. «Досвід стає джерелом професійного зростання вчителя лише тією мірою, якою вона є об'єктом структурованого аналізу: неререфлексований досвід безкорисний і з часом веде не до розвитку, а до професійної стагнації вчителя» [2, с. 95]. Тільки усвідомлений досвід має сенс, через аналітичну діяльність здійснюється рефлексія, яка перетворює «сирий» досвід у особистісне присвоєне знання. У процесі рефлексії відбувається усвідомлення не тільки свого педагогічного досвіду, але й досвіду інших педагогів.

Література:

1. Назаренко Г. І. Професійна компетентність особистості викладача післядипломної педагогічної освіти. *Освіта Донбасу*. 2010. № 2. С. 80.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : « К.І.С.», 2004. 112 с.

3. Сергеев Н. К. Педагогічна освіта: пошук інноваційної моделі. *Педагогіка*. 2010. № 5. С. 66–73.

4. Сучасні підходи до методичної підготовки майбутніх учителів географії / Наталя Грицай. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету.

5. Демура І. Сутність професійних компетентностей. *Гуманізація навчально-виховного процесу* : збірник наукових праць. Вип. XXXVIII / заг. ред. проф. В. І. Сипченка. Слов'янськ : Видавництво центр СДПУ, 2007. С. 64–71.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-6>

РЕВІЗІЯ ПОНЯТТЯ «МІМІЧНИЙ МЕТОД» НАВЧАННЯ ГЛУХИХ

Замша А. В.

*кандидат психологічних наук,
викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
м. Київ, Україна*

Для сурдопедагогіки від початку її виокремлення в самостійну галузь науки та практики ключовою проблемою було і досі залишається мовне питання. Насамперед йдеться про мову як засіб навчання глухих.

Аналізуючи україномовні сурдопедагогічні джерела, маємо підстави констатувати, що вже усталеною стала така класифікація методів навчання глухих як:

- усний метод навчання;
- мімічний метод навчання;
- білінгвальний метод навчання.

Усний метод навчання глухих передбачає використання в якості засобу навчання глухих лише словесної мови, переважно усного її різновиду мовлення. Мімічний метод передбачає використання жестової мови. Білінгвальний метод навчання передбачає використання двох мов (словесної та жестової) як засобів навчання глухих [5].